

ALİ HOCA'NIN OSMANLI TOKADI

AHMET SORGUN*

Bin dokuz yüz yetmişli yılların ikinci yarısında, ru'yeti hilal/hilalin görülmesi mevzu çok tartışıldı. Hatta 1978 Eylül'ünde İstanbul'da, İslam Konferansı Teşkilatına bağlı olarak Ru'yeti Hilal Konferansı toplandı. Amaç İslam ülkelerinin aynı gün oruca başlamaları, aynı gün bayram yapmaları idi. Değişik İslam ülkelerinde üç güne kadar çıkan farklı zamanlarda Ramazan orucuna başlanıyor, buna bağlı olarak da bayram farklı farklı zamanlarda kutlanıyordu. Bütün bu tartışmalar: "Hilali görün oruç tutun, hilali görün bayram edin." Hadisi Şerifine dayanıyordu.

Takvim mi esas alınacaktı, yoksa çıplak gözle görülen hilal mi? Yıllarca çatılardan, önünde ufka engel bulunmayan yüksek tepelerden hilal gözlemi yaptık. Birkaç defa da, oruca bir gün erken başlayıp, bayramı erken yaptık. Hatta bir keresinde Meram Pamukçu'da, diğer seferinde ise Saraçoğlu Aslım'da bir gün önce bayram namazı kıldık. Bayram namazlarını Musa Gün ve Ali Küçük Hocaların kıldığını, traktör römorku üzerinde bayram hutbesi okuduklarını hatırlıyorum.

Genellikle haberler kulaktan kulağa yayılır, daha çok Suud, Mısır ve Avrupa kaynaklı olurdu. Duyma haberlere çok itibar etmez, yabancı radyoları bizzat kendim takip ederdim. Kulaktan kulağa haberlerin çoğu zaman asılsız olduğunu görüyordum. Bir defasında takvime uymanın isabetsiz olduğuna bizzat gözlerimle şahit oldum.

Çok eskilerden, hilalin Meram/Yatağan civa-

¹ Konya Milletvekili

rından gözlemlendiğini, orada hilal gözleme havuzları bulunduğunu merhum İsmail Kaya Hoca anlatırdı.

Erken oruca başlama, erken bayram yapma tartışmalarının çok hararetli olduğu günlerdeydi. Karaman Caddesi, Ayna civarındaki un dükkanımızın önünde oturuyorduk. Bir Ramazan günüydü. Tarih hocam Ali Gümrah bisikletiyle, evine giderken bize uğradı. Biz de Osmanlı döneminde İslam coğrafyasında ruyeti hilal konusunun nasıl halledildiğini sorduk. Hoca konuyu tarihi olarak anlatmaya başlamadan; o civarda oturan, çok da samimiye-timiz olmayan Demirelciliği ile maruf bir amca da sohbetine dahil oldu. Ali Hoca; İslam coğrafyasının çok geniş olduğunu, hilalin farklı günlerde görülmesinin normal olduğunu, Osmanlı döneminde de farklı günlerde oruca başlanıp, farklı günlerde bayram yapıldığını, bu konunun çok büyüülmemesi gerektiğini, Müslümanlar arasında bir fitne sebebi olmaması icap ettiğini, o tatlı, samimi ve yumuşak üslubuyla anlatıyordu ki, bizim Demirelci: "Dinin de anasını yaptınız..." demesin mi. Adam sözünü bitirir bitirmez Ali Hoca, adamın suratına bir Osmanlı tokadı yapıştırdı ki olsa o kadar. O yumuşak huylu, tatlı dilli Ali Hoca, konu dine hakaret olunca adeta bir aslan kesiliverdi. Adam neye uğradığını şaşırıldı. Biz de şaşırıldık. Ali Hoca haklıydı.

Adam: "Ben sana sordururum, gösteririm..." diye söylenip yürümeye başladı.

Ali Hoca ise: "Sözünü geri al, gel sen de benim yüzüme vur." diyerek adama doğru dönüp bekledi.

Hoca bu sözünü birkaç kez tekrarladı. Ama adam söylene söylene yoluna devam etti. Ali Hoca'yı yolundan alıkoyup, bu olaya sebep olduğum için çok üzüldüm, hocadan özür diledim. Ama nafile.

Olan oldu bir kere.

KAZANIN KAZASI

CHP deyince milletin aklına yokluk, kıtlık, kuyruk gelmesi boşuna değil. Tek parti dönemlerinin yokluk ve kıtlıklarını, yasaklarını babalarımızdan dinledik. Sonrasını ise bizzat bizim nesil ayne'l-yakin yaşadı. 1980 öncesi, yine bir Ecevit Hükümeti zamanıydı. Piyasada çay, sigara, tüp gaz ve petrol sıkıntısı vardı. Bir paket sigaraya veya 100 gramlık bir paket çaya tam bir gün amelik yapanlar oluyordu. Akaryakıt ise hak getire.

İstanbul'dan Konya'ya giderken Bolu Dağında otobüsümüzün yakıtının bittiğini, 8-10 saat beklediğimizi bugün gibi hatırlıyorum. Yaşlılarımızın her birinin hafızasında o günlere dair onlarca örnek vardır.

İşte böyle günlerden birindeydi. Hem yurttan, hem de okulda kaloriferler yanmıyordu. Pazartesi mi, perşembe mi tam hatırlayamıyorum. Nafile bir oruç tutuyordum. O dönem okulumuzda "tek" "çift" numara uygulaması vardı. Biz tek'ler öğleden sonra okula gidiyorduk. Hazırlandım, yurdun mescidinde öğle namazını eda edip çıkacaktım. Ama beni bir titreme tuttu, sanki sıtma tutmuş gibi dişlerim birbirine vuruyordu. Namazı zar zor eda ettim. Çıkışta titrediğimi gören M. Ali Hardal: "Niye titriyorsun? Ne bu hal?", diye sordu. Ben de: "Üşüyorum ondan titriyorum.", cevabını verdim. "Git bir şeyler giy", dedi. "Ne giyeyim, her şeyi çiftler çiftler giydim." "Şu anda üstümde tam on kat yiyecek var." dedim. Aç mısın? dedi. Evet açım dedim. Git karnını doyur dedi. Ben de oruç olduğumu söylemedim ve gidip kantinde bir güzel karnımı doyurdum. Bizim nafile oruç gitti. Kaza etmem gerekiyordu gününe gün. Nafileyi kendimize

vacip hale getirmiştik. Ama havalar biraz ısınmadan asla kaza orucunu tutmaya hiç niyetim yoktu.

Bahar geldi, havalar güzelleşti. Artık borcun kazasını yapabilirdin. Okul çıkışında Hüsnü (Tuna), Mustafa'ya (Akın) takıldı; bize hiç tatlı ısmarlamıyorsun diye. O da işi ciddiye aldı, haydi gidelim, dedi. Ben oruç olduğumu hiç söylemedim. Söylersem onlar da vazgeçer, onlara mani olmayayım düşüncesiyle. Beyazıt'tan yöneldik Laleli'ye. O zamanlar Laleli'de meşhur iki tatlıcı vardı: Seyidoğlu, Habeşoğlu. İkincinin dar vaktiydi. Akşama yarım saat veya kırk dakika kadar bir zaman vardı. Garson sipariş almayı geldi. Onlar siparişi verdiler. Ben almayacağım, dedim. Sebebini sordular. Tatlıyı ne kadar sevdiğimi biliyorlar. Ben de oruç olduğumu söylemek zorunda kaldım. Sen yemezsen biz de yemeden kalkarız, dediler. Bir taraftan son saatine geldiğim orucu düşündüm. Bir taraftan arkadaşların yemesine mani olmayı düşündüm. Tabi benim de canım o saatte tatlıyı nasıl çektüğünü söylemeye gerek bile yok.

Eh olan oldu. Bizim oruç yine bozuldu. Bozulmasına bozuldu da ben şimdi iki oruç mu tutacağım, yoksa bir oruç mu?

Hafta sonları Fatih Caminin kütüphanesinde Mehmet Savaş Hoca'nın fıkıh derslerine gidiyoruz Fethi'yle. El-Hidaye okutuyor. Dersin bitiminde, katılanların fıkıh sorularını cevaplandırıyor. Ben de bizim bozulan oruçların nasıl kaza edileceğini sordum: "Bir kimse nafile oruç tutarken bozsa, onu kaza ederken de bozsa, iki gün mü yoksa bir gün mü oruç tutacak?" deyince, hoca gülmeye başladı. O bir kimsenin ben olduğumu hemen anladı. Bir gün oruç tutacak, dedi.

Nihayetinde üçüncü defada, bir gün oruç tutarak kazanın kazasını ifa edebildim.

Ha bu bana ders olsun!